

Utklipp fra:

Aftenposten

Morgenutgaven
OSLO

Pol. tendens: Høyre
(Se baksiden)

- 8. 7. 1960

28-02-02

Stemmen som ble borte

Victor Smith kommenterer episoden i TV

Herr redaktør!

Jeg vil gjerne gjøre klart enkelte ting angående oppstusset rundt NRK's sensurering av programposten «Ønskebilde» i Fjernsynet søndag kl. 20.

Det var med glede og også med forbauselse jeg mottok tilbudet om å velge mitt ønskebilde for Fjernsynet. Men når vedkommende produsent, som kjenner mine standpunkter særdeles godt, ba meg ta programmet, gikk jeg ut fra at NRK i disse programposter ville ha en aktiv og engasjert kunstners syn selvom hans ord ville egge til diskusjon. En slik interesse fra NRK's side gav forøvrig produsenten uttrykk for da jeg overfor ham presiserte at jeg ikke kom til å gi en objektiv definisjon av kunstens oppgave og av ønskebildets religiøse budskap (jeg tror forøvrig ikke det er mulig for noen å være objektiv i disse spørsmål). Jeg ville, som jeg uttrykte det, «gi et partisk innlegg ut fra mitt livssyn». Som jeg sa torsdag da jeg leste opp mitt manuskript i sin første form for produsenten: Jeg er en kunstner med en personlig overbevisning, og hvis du i denne programpost ønsker en nøytral og objektiv kunstanalyse, må du velge en annen. Jeg kan det simpelthen ikke.

Det ble akseptert torsdag av produsenten da jeg leste mitt manuskript for ham, selvom han, som han sa, ville råde meg til å moderere enkelte meninger. Forøvrig anbefalte produsenten meg å ha manuskriptet så fullstendig og klart som mulig, da det etter hans erfaring hevet kvaliteten i sendingen av disse programmene. Enkelte tidligere deltagere i posten hadde dels talt friere, dels talt med fullstendig manuskript. Det var således aldri snakk om noen godkjenning av manus. Jeg hverken ventet eller fikk høre noe om at mitt foreløbige manus var godkjent. Altså arbeidet jeg videre med det, og da prøvene tok til søndag kl. 15.30, hadde jeg i første prøve blant endel småforandringer en omarbeidet setning, ikke et helt nytt avsnitt, som programredaktør Ness sier.

Setningen som opprinnelig lød slik: «Det vesentlige er at hele verden må oppleve en renessanse for de verdier som er forutsetningen for videre liv på jorden for oss mennesker», hadde jeg omarbeidet til å lyde: «Det vesentlige er at hele verden opplever en renessanse. Vi trenger moralsk opprustning om vår kulturs skapende krefter igjen skal bli aktive og dynamiske.»

Dette synes jeg var en ærligere og mer direkte formulering av mitt syn. Jeg synes nemlig det er uærlig å gi uttrykk for en livsfilosofi uten å angi kilden. Produsent bemerket at jeg her ikke fulgte manus, og rådet til å ta det ut fordi dette ville styrke mitt program. Men jeg sa at det kunne jeg ikke. Dermed ble det ikke mer snakk om det, og prøvene gikk videre. Så kom den pause jeg skulle ha for å hvile og konsentrere meg om min opptreden. Etter en tid ber produsenten om å få snakke med meg og sier atter at jeg ville stå sterkere i programmet om jeg sløyfet de to ordene. Igjen sa jeg at det ville være uærlig ikke å si dem. Nu nærmer sendetiden seg og produsent går inn. Etter en tid kommer han tilbake og sier at fjernsynsjefen er i telefonen. Med Otto Næss hadde jeg så en lang samtale som begynner meget forsiktig med at han sier: «Jeg har ikke lest Deres manus, men jeg forstår det slik at De har tenkt å nevne Moralsk Opprustning.» Imidlertid er tiden kommet da jeg skulle være ferdig sminket i studio, klar til sending, og med det nervepress som tiden nu skapte, brukte programredaktøren alle midler til å presse meg — fra det å le av det jeg tror på til å ende opp med bomben: «Om De ikke stryker setningen, kan vi ikke sende programmet.» Til det sa jeg: All right. Ness tilkaller så produsenten for — som jeg tror — å stoppe sendingen. Mens jeg så gjør meg istand til å forlate studio, kommer produsent farende og roper: «Programmet går!» Lettet får jeg på meg det nødvendige utstyr og går foran kameraene. For programledelsen må det vel regnes som et uskyldende moment at det man hadde planlagt, ble så klosset gjennomført. Under selve konklusjonen av mitt kåseri blir det full forvirring i studio. Plutselig skjærer det inn musikk som også jeg hører, kameraene peker ikke dit de skal, og ikke bare den omstridte setning, men et helt avsnitt blir kuttet ut slik at sluttordene som jeg får lov å si, blir meningsløse. Det var bare med en kraftanstrengelse jeg kunne gjennomføre programmet som avtalt. Nu kommer produsenten og sier: «Beklager vi kuttet det ut.»

Det er to spørsmål som naturlig melder seg ut fra denne situasjon. Ett spørsmål gjelder programledelsens forhold til min person — det skal jeg la ligge. Men et annet spørsmål må reises med all kraft. Vi lever i en tid da gigantiske krefter står mot hverandre over skillelinjene mellom godt og vondt. Hva har Riksringkastingen å si oss. Skal NRK være et fryktløst talerør for det som rører seg i tiden, for levende og friske tanker — eller skal denne institusjon nøye seg med å tygge drøv på de alminnelige, godtatte, konturløse synspunkter som hverken kan vekke mennesker til motsigelse eller til engasjerende tilslutning?

Victor Smith.